

Nationella författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar

Redovisning av regeringsuppdrag

Innehåll

1. Sammanfattning.....	4
2. Författningsförslag.....	5
2.1 Lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	5
2.2 Lag om ändring i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	8
2.3 Förordning om ändring i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	9
2.4 Följdändringar i andra författningar.....	14
3. Inledning.....	15
3.1 Bakgrund och syfte med uppdraget.....	15
3.2 Avgränsning och metod.....	15
4. Den nya EU-förordningen.....	16
4.1 Förordning (EU) 2024/1143.....	16
4.2 Andra relevanta EU-rättsakter.....	20
5. Nationella bestämmelser.....	23
5.1 Lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	23
5.2 Förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	23
5.3 Lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	23
5.4 Andra relevanta nationella bestämmelser.....	23
6. Analys av behovet av författningsändringar.....	25
6.1 Arrangemang för nationellt invändningsförfarande.....	25
6.2 Producentgruppers sammansättning och organisation.....	26
6.3 Införande av system med erkända producentgrupper.....	27
6.4 Förslaget till ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	28
6.5 Förslaget till ändring i lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	29
6.6 Förslaget till ändring i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	30
6.7 Nya regler som inte innebär författningsändringar.....	31
7. Konsekvensanalys.....	33
7.1 Det aktuella problemet och vilken ändring som eftersträvas.....	33
7.2 Alternativa lösningar.....	33

7.2.1 Harmonisering av begrepp	33
7.2.2 Bemyndigande om nationellt invändningsförfarande	34
7.2.3 Bemyndigande om producentgrupper	34
7.2.4 Bemyndigande om erkända producentgrupper.....	35
7.2.5 Förteckning över aktörer	35
7.2.6 Finansiering av tillhandahållande av förteckning över aktörer	36
7.3 Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd	36
7.4 Vilka som berörs av regleringen	36
7.6 Kostnadsmässiga konsekvenser	37
7.6.1 Kostnadsmässiga konsekvenser för företagen.....	37
7.6.2 Kostnadsmässiga konsekvenser för stat, kommun och regioner.....	38
7.7 Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.....	38
7.8 Tidpunkten för ikraftträdande samt informationsinsatser	38
7.9 Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader	39
7.10 Miljö och jämställdhet.....	39

1. Sammanfattning

Livsmedelsverket fick den 14 mars 2024 i uppdrag av regeringen att analysera behovet av lag- och förordningsändringar till följd av en kommande EU-förordning om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter. Den nya förordningen beslutades den 11 april 2024. Förordningen ersätter Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel och omfattar även motsvarande regler om skydd för geografiska beteckningar på vin och spritdrycker.

Syftet med den nya förordningen är att skapa ett enhetligt skydd för geografiska beteckningar samt att upprätta ett system för skydd av garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp. Den nya förordningen stärker och förbättrar det befintliga systemet, bland annat genom ett gemensamt registreringsförfarande för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, vin och spritdrycker. Förordningen syftar till att synliggöra de skyddade produkternas bidrag till ökad hållbarhet, genom att möjliggöra för producenter att lyfta fram och kommunicera åtgärder inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Vidare stärks producentgruppernas roll och ett frivilligt system med erkända producentgrupper för geografiska beteckningar får inrättas av medlemsstaten. Skyddet ökas samtidigt för geografiska beteckningar som ingrediens i bearbetade produkter och vid försäljning via e-handel/onlineförsäljning. Den nya förordningen omfattar även skydd av geografiska beteckningar i domännamn.

Livsmedelsverket gör bedömningen att det finns behov av mindre anpassningar av nationella författningar där svensk lag och förordning som genomför en del av dessa regler behöver uppdateras med hänvisningar till den nya förordningen. Vidare föreslås möjlighet för Livsmedelsverket att meddela föreskrifter om vissa förfaranden i det nationella skedet vid ansökan om registrering av geografiska beteckningar och garanterat traditionella specialiteter. De handlar bland annat om att fastställa arrangemang för nationellt invändningsförfarande, samt möjlighet att föreskriva om producentgruppers sammansättning och organisation samt om ett system med erkända producentgrupper. Livsmedelsverket föreslås också utpekats som ansvarig myndighet att föra förteckning över aktörer som tillverkar produkter med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter samt tillhandahålla intyg eller utdrag ur denna förteckning. För Livsmedelsverket innebär dessa nya uppgiften ökade kostnader.

2. Författningsförslag

2.1 Lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

dels att rubriken närmast före 10 a § ska utgå,

dels att rubriken till lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samt 1, 2 och 10 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 10 b–10 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

Föreslagen lydelse

Lag om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

1 §

Denna lag kompletterar

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, och*
2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungs-beteckningar och geografiska beteckningar.*

Denna lag kompletterar

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungs-beteckningar och geografiska beteckningar, och*
2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012.*

Lagen kompletterar även följande förordningar, i de delar de innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel:

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkning av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008,*
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007,
3. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008,*
4. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 av den 26 februari 2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91, och*
5. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och
1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007,
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EG) nr 1151/2012, (EU) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74 EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) och delegerade akter och genomförandeakter till denna förordning, och
3. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkning av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008.*

rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EG) nr 1151/2012, (EU) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74 EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) och delegerade akter och genomförandeakter till denna förordning.

10 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *aktörer som bedriver verksamhet enligt artikel 2.1 e i förordning (EU) 2024/1143* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

10 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om invändningsförfarande i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i förordning (EU) 2024/1143.

10 c §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om producentgrupper enligt artiklarna 32.1–3 och 55.2 i förordning (EU) 2024/1143.

10 d §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i förordning (EU) 2024/1143.

2.2 Lag om ändring i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs att 1 § i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Bestämmelserna i 8 kap. 3–8 §§, 9 kap. och 10 kap. 9 § varumärkeslagen (2010:1877) ska tillämpas vid intrång i den rätt till en beteckning som följer av

1. <i>Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008, i den ursprungliga lydelsen,</i> 2. <i>Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, i den ursprungliga lydelsen,</i> 3. <i>Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013</i>	1. <i>Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, i den ursprungliga lydelsen,</i> 2. <i>Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar, i den ursprungliga lydelsen, eller</i> 3. <i>Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om geografiska</i>

om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, i den ursprungliga lydelsen,

beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012, i den ursprungliga lydelsen.

4. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 av den 26 februari 2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91, i den ursprungliga lydelsen, eller*
4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar, i den ursprungliga lydelsen.

2.3 Förordning om ändring i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

dels att rubriken till förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samt 1, 2, 2 c, 3, 4, 6, 10, 11, 14 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 10 a–10 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Förordning om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

Förordning om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

1 §

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser till lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Förordningen kompletterar även Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll), i de delar EU-förordningen innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser till lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Förordningen kompletterar även Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll), i de delar EU-förordningen innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

2 §

Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel samt ansökningar om ändring av produktspecifikation för och avregistrering av sådana produkter.

Livsmedelsverket ska samråda med Statens jordbruksverk i ärenden som rör sådana

Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av *geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter* på jordbruksprodukter och livsmedel samt ansökningar om ändring av produktspecifikation för och avregistrering av sådana produkter.

jordbruksprodukter som avses i *bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel*, vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Livsmedelsverket ska samråda med Statens jordbruksverk i ärenden som rör sådana jordbruksprodukter som avses i *bilagorna I–III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 av den 11 april 2024 om unionens geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012*, vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

2 c §

Livsmedelsverket ska utföra de uppgifter som en medlemsstat har enligt *artikel 38.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008*.

Livsmedelsverket ska utföra de uppgifter som en medlemsstat har *avseende att föra förteckning över aktörer enligt artiklarna 39, 45, 72.4 och 77 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 samt artikel 116 a i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007*.

3 §

Livsmedelsverket ska övervaka att kontrollmyndigheterna fullgör sina förpliktelser enligt lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Livsmedelsverket ska övervaka att kontrollmyndigheterna fullgör sina förpliktelser enligt lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

4 §

Livsmedelsverket får meddela de ytterligare föreskrifter och fatta de beslut i övrigt som

Livsmedelsverket får meddela de ytterligare föreskrifter och fatta de beslut i övrigt som

behövs som komplettering till de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

behövs som komplettering till de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

6 §

Livsmedelsverket är behörig myndighet att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i fråga om sådana jordbruksprodukter som avses i *bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012* vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Livsmedelsverket är behörig myndighet att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i fråga om sådana jordbruksprodukter som avses i *bilagorna I–III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143* vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

10 §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information till verket eller en länsstyrelse om den kontrollverksamhet som de bedriver,
2. skyldighet för ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information och ge in handlingar till den myndighet som har delegerat uppgifter, och
3. skyldighet för *den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

1. skyldighet för en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information till verket eller en länsstyrelse om den kontrollverksamhet som de bedriver,
2. skyldighet för ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information och ge in handlingar till den myndighet som har delegerat uppgifter, och
3. skyldighet för *aktörer som bedriver verksamhet enligt artikel 2.1 e i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

10 a §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om invändningsförfarande i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

10 b §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om producentgrupper enligt artikel 32.1–3 och 55.2 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

10 c §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

11 §

De kostnader som en kontrollmyndighet får till följd av åtgärder enligt 15 § lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel, ska ersättas av den som var ägare till jordbruksprodukterna eller livsmedlen när de togs om hand.

De kostnader som en kontrollmyndighet får till följd av åtgärder enligt 15 § lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel, ska ersättas av den som var ägare till jordbruksprodukterna eller livsmedlen när de togs om hand.

14 §

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter för verkställigheten av lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel och denna förordning.

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter för verkställigheten av lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel och denna förordning.

15 §

Bestämmelser om överklagande finns i 19–20 a §§ lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Bestämmelser om överklagande finns i 19–20 a §§ lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Livsmedelsverket har noterat en viss inkonsekvens i de förkortade hänvisningarna till EU-rättsakter. De omnämns antingen som ”Europaparlamentet och rådets förordning” eller ”förordning” efterföljt av rättsaktsnummer. I författningsförslagen ovan har Livsmedelsverket utformat förslagen i enlighet med det vanligast förekommande sättet att hänvisa i respektive författning.

2.4 Följdändringar i andra författningar

Med anledning av de föreslagna ändringarna av författningsrubrikerna medför detta även följdändringar i andra författningar som hänvisar till lagen och förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Sådana hänvisningar förekommer i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), förordning (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket, förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter och tillkännagivande (2023:85) av de EU-bestämmelser som livsmedelslagen (2006:804) kompletterar.

3. Inledning

3.1 Bakgrund och syfte med uppdraget

Regeringen gav den 14 mars 2024 Livsmedelsverket i uppdrag att analysera behovet av lag- och förordningsändringar med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om unionens geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter¹. I uppdraget ingår att föreslå de författningsändringar som myndigheten bedömer vara nödvändiga med anledning av förordningen samt att analysera konsekvenserna av förslagen i enlighet med 6 och 7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

I det fall det finns bestämmelser som är frivilliga för medlemsstaten att införa ska Livsmedelsverket i tillägg till konsekvensanalysen belysa för- och nackdelar med ett eventuellt införande samt hur bestämmelserna skulle kunna genomföras i Sverige. Om förslaget har ekonomiska konsekvenser för det offentliga ska förslag på finansiering lämnas. En viktig utgångspunkt för uppdragets genomförande är att den administrativa bördan för berörda företag begränsas i så stor utsträckning som möjligt.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 juni 2024.

3.2 Avgränsning och metod

Rapporten är avgränsad till en analys av behovet av ändringar i den nationella lagstiftningen med anledning av förordningen om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter samt att analysera konsekvenserna av förslagen i enlighet med 6 och 7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Mot bakgrund av tidsramen för uppdraget har synpunkter från berörda företag och myndigheter inte inhämtats mer än i begränsad omfattning.

---

¹ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143 av den 11 april 2024 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012.

4. Den nya EU-förordningen

4.1 Förordning (EU) 2024/1143

Förordning (EU) 2024/1143 antogs den 11 april 2024. Den nya förordningen fastställer unionens regler om kvalitetsordningar för skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar för vin och jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, samt geografiska beteckningar för spritdrycker. Vidare fastställs även regler om garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel.

Den nya förordningen ändrar följande förordningar:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter²,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker³, och
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar⁴.

Vidare upphäver den nya förordningen

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel⁵.

Den nya förordningen offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning den 23 april 2024 och började tillämpas den 13 maj 2024. Artiklarna 10.4, 10.5, 39.1 och 45 ska dock tillämpas först från och med den 1 januari 2025 och artikel 37.5 från och med den 14 maj 2026.

Med begreppet *geografiska beteckningar* avses i förordningen skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar för vin och jordbruksprodukter, inklusive livsmedel samt skyddade geografiska beteckningar för spritdrycker. Detta innebär att spritdrycker inte kan registreras med en

---

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79), (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

skyddad ursprungsbeteckning och att garanterade traditionella specialiteter inte omfattas av begreppet geografisk beteckning. Geografiska beteckningar är immaterialrätter.

Nedan följer en redogörelse av utvalda delar av den nya förordningens innehåll, där de regler som medför rättigheter eller skyldigheter särskilt lyfts fram.

Produkter med geografiska beteckningar ska klassificeras med två, fyra eller sex siffror i enlighet med den så kallade kombinerade nomenklaturen, vilket framgår av artikel 6. Genom förordningen ges medlemsstaterna också möjlighet att besluta om klassificering med åtta siffror. Dessa uppgifter används särskilt av tullmyndigheterna för registrerings-, statistik- och redovisningsändmål.

Genom artiklarna 7 och 8 lyfts hållbarhet fram på ett nytt sätt i förordningen. Därigenom förtydligas att en producentgrupp får besluta om hållbarhetsnormer som är strängare än de som fastställs i unionsrätten eller i nationell rätt när det gäller miljömässig, social eller ekonomisk hållbarhet eller djurskydd. I skälen anges bland annat att unionens kvalitetspolitik bör möjliggöra omställningen till ett hållbart livsmedelssystem och att producenter med produkter med geografiska beteckningar bör uppmuntras till hållbara metoder och mål som går längre än obligatoriska normer. En producentgrupp får utarbeta en hållbarhetsrapport med information om produktionsmetoder och produkternas påverkan avseende hållbarhet. Kommissionen ska publicera denna rapportering om hållbarhet.

I artikel 10 regleras det nationella skedet i registreringsförfarandet där de nationella behöriga myndigheterna utpekas som mottagare av ansökningar. Vidare har i förordningen tillkommit en skyldighet för den berörda medlemsstaten att fastställa arrangemangen för det nationella invändningsförfarandet, såsom exempelvis kriterier för att en invändning ska tas upp till prövning och perioden för samråd mellan den ansökande producentgruppen och eventuella invändare.

Geografiska beteckningar ska skyddas mot bland annat varje direkt eller indirekt kommersiellt bruk av en geografisk beteckning för produkter som inte omfattas av registreringen och från att exploateras, försvagas, urvattnas eller skadas, vilket framgår av artikel 26. Genom den nya förordningen har det tydliggjorts att skyddet även gäller för varor som förs in i unionens tullområde utan att övergå till fri omsättning, för varor som säljs genom distansförsäljning, till exempel i e-handel, och för varor som är avsedda för export. Vad som är nytt är också att skyddet i artikel 26 även omfattar alla domännamn som är tillgängliga i unionen. Även artikel 35 berör skydd av geografiska beteckningar i domännamn. Därav framgår att registreringsenheter för nationella toppdomäner som är etablerade i unionen ska säkerställa att registrerade geografiska beteckningar kan åberopas som en rättighet i förfaranden för alternativ tvistlösning som rör domännamn.

Genom artikel 27 införs regler för hur geografiska beteckningar får användas i namnet på en bearbetad produkt när denna innehåller en ingrediens med en geografisk beteckning. Motsvarande regler fanns

tidigare publicerade i ett meddelande från kommissionen⁶ i form av riktlinjer för märkning av livsmedel som innehåller ingredienser med skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar. Genom den nya förordningen tillkommer dock att om en medlemsstat har infört ett system med erkända producentgrupper så ska producenter av ett färdigförpackat livsmedel, som vill använda en produkt med en geografisk beteckning som ingrediens, lämna en skriftlig förhandsanmälan om detta till den erkända producentgruppen. Den erkända producentgruppen ska inom fyra månader skriftligen bekräfta mottagandet av anmälan och får även meddela icke-bindande information om användningen av den berörda geografiska beteckningen. Producenten av det färdigförpackade livsmedlet får börja använda den geografiska beteckningen i sin produkt först efter att den mottagit denna bekräftelse eller efter utgången av denna tidsperiod, beroende på vilket som inträffar först. Denna regel omfattar dock inte spritdrycker.

Av artikel 32 framgår vad som krävs för att utgöra en producentgrupp samt hur producentgrupper kan organiseras och verka. Förordningen förtydligar producentgruppernas uppgift att utarbeta produktspecifikationen, ansöka om registrering, ändring och avregistrering, men också att utveckla verksamheten genom att till exempel stödja medlemmarna med egenkontrollsystem för att säkerställa efterlevnaden av produktspecifikationen. Producentgrupperna kan också verka för att säkerställa skydd av den geografiska beteckningen, och immateriella rättigheter med direkt koppling till den, inbegripet rättsliga åtgärder och att förhindra eller motverka åtgärder eller marknadsföringsmetoder som skadar eller riskerar att skada den berörda geografiska beteckningens anseende eller värde. Detta innebär att producentgrupperna får bekämpa överträdelser och misstänkt bedräglig användning på marknaderna genom att övervaka och kontrollera användningen av den geografiska beteckningen på den inre marknaden och på marknader i tredjeländer där de geografiska beteckningarna är skyddade, inklusive på onlinegränssnitt, samt vid behov underrätta tillsynsmyndigheter med hjälp av konfidentiella system om sådana finns tillgängliga. Producentgrupperna får även besluta om de hållbara metoder som avses i artikel 7 samt vidta åtgärder för att få den geografiska beteckningen att fungera bättre när det gäller miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet.

Förordningen ger även medlemsstaten utrymme att närmare besluta om hur producentgrupperna får vara sammansatta, vilket till skillnad från tidigare innebär att aktörer, företrädare för ekonomisk verksamhet som är kopplad till något av leden i leveranskedjan för produkter som betecknats som en geografisk beteckning och de berörda parter som avses i artikel 157 i förordning (EU) nr 1308/2013 – branschorganisationer – får vara medlemmar i en producentgrupp, om de har ett särskilt intresse av de produkter som omfattas av producentgruppen. Medlemsstaten får också begränsa medlemskapet till vissa producentkategorier med beaktande av arten av den produkt som den berörda producentgruppen omfattar. Vidare ges medlemsstaten även möjlighet att närmare föreskriva ytterligare regler gällande till exempel producentgruppernas organisation, stadgar och funktionssätt.

---

⁶ Meddelande från kommissionen - Riktlinjer för märkning av livsmedel som innehåller ingredienser med ursprungsbeteckningar (SUB) och skyddade geografiska beteckningar (SGB) (2010/C 341/03).

Enligt artikel 33 får medlemsstaten införa ett system för erkännande av producentgrupper, som får tillämpas på alla producentgrupper vars medlemmar producerar en produkt med en geografisk beteckning eller producentgrupper som producerar specificerade produktkategorier med geografiska beteckningar. En producentgrupp får endast erkännas på begäran. En medlemsstat som tillämpar detta system ska fastställa vissa kriterier för erkännandet, så som minimiandelen medlemmar som producerar produkten eller minimiandelen medlemmar och den volym eller det värde av avsättningsbar produktion de representerar.

Om en producentgrupp erkänns följer vissa rättigheter som endast den erkända producentgruppen kan utöva så som att vara den enda producentgrupp som har rätt att utarbeta produktspecifikationen och ansöka om registrering, ändring av en produktspecifikation samt avregistrering, eller att ta emot en anmälan från en producent av färdigförpackade livsmedel om användningen av den geografiska beteckningen som en ingrediens. Vidare är den erkända producentgruppen den enda grupp som får begära bindande regler för reglering av utbudet av produkter.

Av artikel 37 framgår att för jordbruksprodukter och spritdrycker ska producentens eller aktörens namn anges i märkningen i samma synfält som den geografiska beteckningen. Denna nya märkningsregel ska tillämpas från och med den 14 maj 2026. Märkningsregler för vin finns dock även fortsatt i förordning (EU) nr 1308/2013, med vissa ändringar som införts genom förordning (EU) 2024/1143.

För kontroll av överensstämmelse med produktspecifikationen för spritdrycker och jordbruksprodukter ska varje aktör som vill delta i en verksamhet som omfattas av produktspecifikationen för en geografisk beteckning anmäla detta till de behöriga myndigheterna, vilket framgår av artikel 39. Här förtydligas också att medlemsstaten ska upprätta och kontinuerligt uppdatera en förteckning över aktörer som bedriver verksamhet som omfattas av en eller flera skyldigheter enligt produktspecifikationen för en produkt med en geografisk beteckning. I den nya förordningen ges också producenterna ett ansvar för egenkontroller som säkerställer att produkter med geografiska beteckningar överensstämmer med produktspecifikationen innan de släpps ut på marknaden, vilket också ska säkerställas av kontrollmyndigheterna. Vidare framgår av artikel 45 att medlemsstaten ska tillämpa ett system där varje aktör som tillverkar en produkt med geografisk beteckning efter kontrollen har rätt till antingen ett intyg eller utdrag ur en förteckning som certifierar överensstämmelse med produktspecifikationen. Förteckningen ska finnas tillgänglig online för varje godkänd aktör och för tillsynsmyndigheter i unionen.

Vidare framgår av artikel 40 att medlemsstaterna ska offentliggöra namn och adresser till de behöriga myndigheter som kontrollerar varje produkt med en geografisk beteckning och hålla dessa uppgifter uppdaterade.

Kontroll av användningen av geografiska beteckningar på marknaden inbegriper även e-handel/onlineförsäljning, vilket framgår av artikel 42. Medlemsstaten ges i förordningen en skyldighet att vidta åtgärder för att kunna blockera tillgång till domännamn som riskerar att förväxlas med registrerade geografiska beteckningar. Vad gäller skyldigheter för leverantörer på marknadsplatser

online framgår av artikel 43 att överträdelser mot skyddet för de geografiska beteckningarna i vissa fall ska anses vara olagligt innehåll i enlighet med artikel 3 h i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 om en inre marknad för digitala tjänster⁷. Relevanta rättsliga eller administrativa myndigheter får enligt förordningen utfärda ett föreläggande att agera mot sådant olagligt innehåll.

I avdelning III i den nya förordningen finns regler för garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel. Avdelningen omfattar inte spritdrycker eller vinprodukter, med undantag för vinättika. Reglerna för ansökningsprocessen och kontrollen av garanterade traditionella specialiteter överensstämmer i princip med motsvarande regler för geografiska beteckningar. Producentgruppers sammansättning och roll överensstämmer också till stora delar, men för producenter av garanterade traditionella specialiteter ges till exempel inte möjlighet att omfattas av ett system med erkända av producentgrupper.

Artikel 84 medför bland annat ändringar av artiklarna 94 och 95 i förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller omfattningen av vad produktspecifikationen och det sammanfattande dokumentet ska innehålla vid ansökan om geografisk beteckning för vin. En stor del av reglerna som berör ansökningsförfarandet utgår och ersätts av motsvarande regler i den nya förordningen. Vidare ändras artikel 116 a som avser kontroll för att verifiera efterlevnaden av produktspecifikationen, i likhet med reglerna för jordbruksprodukter och spritdrycker i förordning (EU) 2024/1143, så att aktörer ska anmäla sig till den behöriga myndigheten för kontroll och att medlemsstaten ska hålla en uppdaterad förteckning över dessa aktörer.

Av artikel 85 framgår att artikel 22 i förordning (EU) 2019/787 ändras så att produktspecifikationen också får innehålla en beskrivning om hållbara metoder. Vidare har nya kategorier för spritdrycker införts avseende potatissprit, brödsprit samt björksavsprit, lönnavsprit samt björk- och lönnavsprit i bilaga I till den förordningen.

Genom artikel 86 ändrar den nya förordningen även förordning (EU) 2019/1753, som berör frågor om registrering i det internationella registret inom ramen för Genèveakten i Lissabonöverenskommelsen. Bland annat förtydligas att om en begäran om registrering i det internationella registret kommer från en erkänd producentgrupp så ska det ekonomiska intresset kunna fastställas för att medlemsstaten ska ta begäran vidare till kommissionen.

4.2 Andra relevanta EU-rättsakter

Av artikel 1.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och

---

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster).

av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel⁸ framgår att den förordningen ska tillämpas på offentlig kontroll som utförs för att verifiera efterlevnaden av unionsrätten på vissa uppräknade områden. Ett sådant område är användning och märkning av skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter, vilket framgår av artikel 1.2 j. Förordningen ska även tillämpas på offentlig kontroll som utförs för att verifiera efterlevnaden av krav som är tillämpliga på djur och varor som förs in i unionen eller som ska exporteras från unionen.

Enligt artikel 9 i förordning (EU) 2017/625 ska de behöriga myndigheterna regelbundet och med lämplig frekvens utföra en riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer. Kontrollen ska ske utifrån vissa angivna särskilda hänsyn så som till exempel uppgifter som tyder på att konsumenterna sannolikt vilseleds, särskilt i fråga om livsmedels art, identitet, egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprungsland eller härkomstplats, framställnings- eller produktionsmetod. De behöriga myndigheterna ska vidare, i den utsträckning som krävs för att säkerställa att de bestämmelser som avses i artikel 1.2 efterlevs, utföra offentlig kontroll av varor i alla produktions-, bearbetnings-, distributions- och användningsled, vilket framgår av artikel 10.1 a.

Artikel 116 a i förordning (EU) nr 1308/2013 hänvisar även till att artiklarna 4.2, 4.4, 5.1, 5.4 och 5.5 i förordning (EU) 2017/625 i vissa fall ska tillämpas.

Förordning (EU) nr 1308/2013 omfattas av tillämpningsområdet för livsmedelslagen (2006:804) utom i de delar som faller inom tillämpningsområdet för lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Vissa av delarna om kontroll av geografiska beteckningar i förordning (EU) 2024/1143 har harmoniserats med kontrollbestämmelserna i förordning (EU) nr 1308/2013.

Även förordning (EU) 2019/787 omfattas av livsmedelslagen, men de delar i förordning (EU) 2019/787 som berör kontroll av geografiska beteckningar har upphävts och förts in i förordning (EU) 2024/1143. Det framgår av kapitel 4 i förordning (EU) 2024/1143 att samtliga regler där är tillämpliga på jordbruksprodukter och spritdrycker, men att inte alla av dessa regler ska tillämpas på vin eftersom det för vin finns specifika kontrollregler i förordning (EU) nr 1308/2013.

Beträffande skydd och sanktioner på immaterialrättens område bör i detta sammanhang även direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter⁹ nämnas. Direktivet syftar till att harmonisera medlemsstaternas lagstiftningar för att uppnå en hög likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immateriella rättigheter på den inre marknaden. Direktivet ska tillämpas på alla intrång i

---

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll).

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter.

immateriella rättigheter som skyddas enligt unionsrätten eller den berörda medlemsstatens nationella rätt. Enligt artikel 3 ska medlemsstaten tillhandahålla nödvändiga åtgärder, förfaranden och sanktioner för att skydda de immateriella rättigheter som omfattas av direktivet. Direktivet genomförs i Sverige bland annat genom lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2411 om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter¹⁰ förhandlades fram parallellt med förordning (EU) 2024/1143. Förordningen ger skydd för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter som tidigare inte varit reglerade i detta avseende inom EU, till exempel trähantverk, textilier, smycken, glas och skinnprodukter. Denna nya förordning är vid en jämförelse med förordning (EU) 2024/1143 inte så detaljerad. Flera bestämmelser är lika, men viss ytterligare harmonisering kan så småningom komma att eftersträvas i de delar av förordningarna där detta är möjligt.

---

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2411 av den 18 oktober 2023 om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter och om ändring av förordningarna (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753.

5. Nationella bestämmelser

5.1 Lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel kompletterar förordning (EU) nr 1151/2012 som ersatts av förordning (EU) 2024/1143. Lagen kompletterar även förordningarna (EU) nr 1308/2013 och (EU) 2019/787 i de delar de innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

5.2 Förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel innehåller kompletterande bestämmelser till lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

5.3 Lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel innehåller regler om civilrättsliga sanktioner vid intrång i rätten till vissa beteckningar som är skyddade inom EU. Vid intrång i den rätt till en beteckning som följer av bland annat förordning (EU) nr 1151/2012, som ersatts av förordning (EU) 2024/1143, ska bestämmelserna i 8 kap. 3–8 §§, 9 kap. och 10 kap. 9 § varumärkeslagen (2010:1877) tillämpas. De sanktioner som kan bli aktuella enligt dessa bestämmelser är bland annat vitesförbud, intrångsundersökning, skadestånd, informationsföreläggande och åtgärder som avser intrångsgörande varor. Patent- och marknadsdomstolen är behörig domstol i mål och ärenden enligt lagen.

5.4 Andra relevanta nationella bestämmelser

Livsmedelslagen kompletterar de EU-bestämmelser som har samma syfte som lagen och som faller inom lagens tillämpningsområde. Enligt tillkännagivandet¹¹ kompletterar livsmedelslagen förordningarna (EU) 2019/787 och (EU) nr 1308/2013 i de delar de innehåller bestämmelser om förbud eller villkor för handhavande eller utsläppande på marknaden av livsmedel och inte

---

¹¹ Tillkännagivande (2023:85) av de EU-bestämmelser som livsmedelslagen (2006:804) kompletterar.

kompletteras av lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Livsmedelslagen innehåller bland annat bestämmelser om kontrollmyndigheter och deras befogenheter för att kunna utöva offentlig kontroll, skyldighet för kontrollobjektet att tillhandahålla hjälp vid kontroll, bemyndiganden om avgifter, straffbestämmelser och bestämmelser om överklagande.

Livsmedelsförordningen (2006:813) kompletterar livsmedelslagen. Den närmare ansvarsfördelningen mellan myndigheterna anges i livsmedelsförordningen. När det gäller vin och spritdrycker är det i huvudsak Livsmedelsverket som är ansvarig kontrollmyndighet. För övriga livsmedel är, förutom Livsmedelsverket, även kommunerna och i vissa fall länsstyrelserna ansvariga kontrollmyndigheter.

Förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter innehåller bestämmelser om avgifter för statliga myndigheters och kommunernas kostnader för bland annat offentlig kontroll enligt lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de EU-bestämmelser som lagen kompletterar. Förordningen reglerar även avgift för ansökan om registrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Förordningen innehåller bemyndiganden för behöriga myndigheter och kontrollmyndigheter att fastställa avgifter och även bemyndiganden för Livsmedelsverket att anta föreskrifter om avgifter.

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet innehåller till exempel avgifter för den som ansöker om en skyddad beteckning.

Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd (LIVSFS 2023:2) om kontrollfrekvens för riskbaserad offentlig kontroll innehåller bestämmelser om fastställande av planerad kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll som utförs med stöd av livsmedelslagen och lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter.

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel har bestämmelser om planering och uppföljning av offentlig kontroll som även omfattar kontroll av skyddade beteckningar.

6. Analys av behovet av författningsändringar

Syftet med den nya förordningen är att skapa ett enhetligt skydd för geografiska beteckningar och att upprätta ett system för garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp. Förordningen är i stora delar mycket lik den tidigare förordningen (EU) nr 1151/2012 när det gäller ansöknings- och kontrollförfaranden för jordbruksprodukter och livsmedel, men omfattar nu även ansökningsförfaranden för registrering av geografiska beteckningar för spritprodukter och vin samt kontroll av spritprodukter.

Den tidigare förordningen (EU) nr 1151/2012 omfattade beteckningarna skyddad ursprungsbeteckning, skyddad geografisk beteckning och garanterad traditionell specialitet för jordbruksprodukter och livsmedel. Livsmedelsverket har i sin handläggning och kommunikation omnämnt dessa beteckningar tillsammans som skyddade beteckningar. De nationella författningarna som kompletterar den gamla förordningen använder också denna benämning. Den nya förordningen använder samlingsbegreppet geografiska beteckningar. Geografiska beteckningar omfattar dock endast skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar. Garanterade traditionella specialiteter eller frivilliga kvalitetsbegrepp omfattas alltså inte av samlingsbegreppet geografiska beteckningar. Geografiska beteckningar är immaterialrätter. Begreppet geografiska beteckningar har därmed en annan omfattning än samlingsbegreppet skyddade beteckningar som används i Sverige. För en tydlig och enhetlig användning av de unionsrättsliga beteckningarna föreslås att de nationella författningarna som berör geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter ändrar sin begreppsanvändning i enlighet med den nya förordningens terminologi.

Vidare uppställer den nya förordningen krav på medlemsstaterna avseende förfaranden i samband med det nationella skedet vid ansökan om registrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och ger medlemsstaterna möjlighet att agera i vissa frågor. Utifrån dessa rättigheter och skyldigheter föreslås följande förändringar i nationella författningar.

6.1 Arrangemang för nationellt invändningsförfarande

En ansökan om registrering av en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet ska lämnas in till behörig myndighet och granskas av medlemsstaten. Livsmedelsverket är sedan tidigare utsedd myndighet att ta emot och handlägga dessa ansökningar och har utarbetade rutiner för processen. Förordning (EU) 2024/1143 medför dock genom artikel 10.5 en skyldighet för medlemsstaten att fastställa arrangemangen för invändningsförfarandet i det nationella skedet av ansökningsförfarandet för geografiska beteckningar. Dessa arrangemang får, som tidigare redogjorts för, till exempel omfatta kriterier för att en invändning ska tas upp till prövning (i likhet med invändningsförfarandet på unionsnivå), en tidsperiod för samråd mellan den ansökande

producentgruppen och varje invändare samt inlämning av en rapport från den ansökande producentgruppen om resultaten av samråden, inklusive de eventuella ändringar som den ansökande producentgruppen har gjort i sin ansökan. Eftersom något motsvarande krav inte fanns i de tidigare förordningarna om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter finns inget bemyndigande för Livsmedelsverket som omfattar medlemsstatens skyldighet enligt den nya förordningen. Enligt Livsmedelsverket kan det finnas fördelar med att förtydliga ramarna för invändningsförfarandet på nationell nivå. Livsmedelsverket anser att en närmare reglering av till exempel vilka kriterier en invändning behöver uppfylla för att tas upp till prövning och hur processen ser ut skulle bidra till ökad transparens och förutsebarhet för såväl ansökande producentgrupp som eventuella invändare. Mot bakgrund härav föreslås att Livsmedelsverket får bemyndigande att meddela föreskrifter om det nationella invändningsförfarandet i enlighet med artikel 10. För en enhetlig hantering av samtliga ansökningar enligt den nya förordningen bör ett sådant bemyndigande även omfatta invändningsförfarandet för garanterade traditionella specialiteter i enlighet med artikel 56.

6.2 Producentgruppers sammansättning och organisation

Av artiklarna 32 och 55.2 i den nya förordningen ges medlemsstaten möjlighet att föreskriva om hur producentgrupper kan vara sammansatta och organiserade. Medlemsstaten får, beroende på arten av produkt som en producentgrupp omfattar, besluta om begränsning av medlemskap i producentgrupper till vissa producentkategorier. Vidare får medlemsstaten även besluta att aktörer, företrädare för ekonomisk verksamhet i leveranskedjan för produkter med geografisk beteckning eller branschorganisationer som har ett särskilt intresse av produkter som omfattas av producentgruppen får vara medlemmar i en producentgrupp. Det ges också utrymme för medlemsstaten att föreskriva ytterligare regler om till exempel producentgruppernas organisation, stadgar, funktionssätt och typ av medlemskap samt om ekonomiska bidrag till producentgruppen.

Livsmedelsverket anser att en närmare reglering av producentgruppers sammansättning och organisation kan bidra till att producentgruppernas roll klargörs. Den nya förordningen har förtydligt producentgruppens roll, där det utöver att ansvara för själva ansökan och att utarbeta produktspecifikationen, även lyfts fram att denna grupp till exempel ska säkerställa skyddet av immateriella rättigheter, utarbeta hållbara produktionsmetoder och främja informationsinsatser. För att kunna utföra dessa uppgifter anser Livsmedelsverket att en viss omfattning av organisation krävs för att kunna verka för utveckling och skydd av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Genom att till exempel möjliggöra för fler än bara de som direkt producerar en produkt med geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet att ingå i producentgruppen underlättar det för aktörerna att fördela uppgifterna sinsemellan och därigenom samverka för utvecklingen av produkten och i förlängningen bidra till landsbygdens ekonomiska utveckling. Att öppna upp för möjligheten att en producentgrupp kan utgöras av ett bredare spann av aktörer i leveranskedjan, till exempel primärproducenter och råvaruleverantörer, skulle utöver administrativa fördelar för producentgrupperna också kunna medföra så väl ökad förutsebarhet i ansökningsprocessen som en effektivare handläggning. Att inte öppna upp för den möjlighet som getts medlemsstaten

avseende sammansättning och organisation av producentgrupper kan å andra sidan leda till att ansökningar om registrering kan behöva avvisas på grund av den ansökande producentgruppens sammansättning, då begreppet ansökande producentgrupp, utan förtydligande föreskrifter, är snävt. För ökad förutsebarhet och främjande gentemot aktörer av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter föreslås därför att Livsmedelsverket får bemyndigande att meddela föreskrifter om producentgruppers sammansättning och organisation i enlighet med artiklarna 32.1–3 och 55.2.

6.3 Införande av system med erkända producentgrupper

Den nya förordningen ger också genom artikel 33 medlemsstaten en möjlighet att införa ett system med särskilt reglerade erkända producentgrupper. Dessa regler bygger på redan etablerade nationella system för erkända producentgrupper som tillämpas i flera medlemsländer. En medlemsstat som vill tillämpa ett sådant system ska fastställa kriterier för att en producentgrupp ska erkännas, så som exempelvis en viss juridisk form och krav att viss minimiandel av medlemmarna tillverkar produkten eller utgör en viss minimiandel av värdet eller volymen på produkten. Medlemsstaterna får också fastställa ytterligare krav som ekonomiska bidrag från medlemmar, regler om antagande av medlemmar och skriftliga stadgar. Om en producentgrupp erkänns är det endast denna producentgrupp som får utarbeta en produktspecifikation, ansöka om registrering, ändring och avregistrering, vidta åtgärder för skydd av immateriella rättigheter samt lämna in ansökningar om åtgärder till tullmyndigheterna. Vidare kan en erkänd producentgrupp ha befogenhet att reglera utbudet av den geografiska beteckningen på marknaden. Så som tidigare beskrivits gäller också att alla producenter av färdigförpackade livsmedel som innehåller en ingrediens med en geografisk beteckning ska skicka en anmälan till den erkända producentgruppen innan den geografiska beteckningen får ingå i namnet på den färdigförpackade produkten. Något sådant förfarande finns inte för geografiska beteckningar som inte företräds av en erkänd producentgrupp.

I nuläget bedömer inte Livsmedelsverket att det finns behov för ett nationellt införande av ett system med erkända producentgrupper. De producentgrupper som står bakom produkter med skyddad beteckning i Sverige utgörs oftast av ett fåtal producenter med en relativt begränsad och småskalig produktion. Av de 22 geografiska beteckningar som Sverige har registrerat när denna rapport skrivs 2024 så är antalet aktörer bakom varje produkt i övervägande fall ett till fyra företag. Att upprätthålla en erkänd producentgrupp bedöms vara mer administrativt betungande och de rättigheter och ekonomiska fördelar systemet medför bedöms inte överstiga kostnaderna i merarbete och administration för dessa relativt små producentgrupper. Detta skulle dock kunna kompenseras av att producentgruppen förstärks genom nationella kompletterande regler som även tillåter en förhållandevis stor andel medlemmar som inte producerar produkten. En mer djuplodande utredning av för- och nackdelar samt kartläggning av efterfrågan på ett system med erkända producentgrupper bör dock göras innan systemet eventuellt införs. Vidare bör ett eventuellt framtida system med erkända producentgrupper utarbetas i nära samarbete med berörda intressenter. För att i framtiden

möjliggöra för att kunna införa ett sådant system föreslås dock att Livsmedelsverket får bemyndigande att meddela föreskrifter om erkända producentgrupper i enlighet med artikel 33.

6.4 Förslaget till ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Den nya förordningen föranleder att hänvisningar till EU-förordningar och bestämmelser i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel behöver ändras. Även rubriken på lagen bör ändras. Vidare finns det som redogjorts för ovan ett behov av nya bemyndiganden för de rättigheter och skyldigheter som åligger medlemsstaten i den nya förordningen. Nedan följer en redogörelse för dessa ändringar.

Den nya förordningen har ett nytt samlingsbegrepp för skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar. Det nya begreppet, geografiska beteckningar, omfattar alltså inte garanterade traditionella specialiteter och har därmed en annan omfattning än samlingsbegreppet skyddade beteckningar som används i Sverige. För en tydlig och enhetlig begreppsanvändning inom EU bör lagens rubrik ändras. Förslaget till den nya rubriken är ”Lag om kontroll av beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel”. Ordet skyddade bör alltså utgå. Berörda beteckningar är olika beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och i lagens inledningsparagrafer framgår vilken typ av beteckningar den rör. Vidare utgör vin och spritdrycker livsmedel och behöver inte särskilt anges i rubriken. En alternativ rubrik innehållande den nya begreppsordningen har övervägts, men valts bort då det skulle innebära en onödigt lång rubrik.

Vidare behöver följande hänvisningar i lagen ändras. Hänvisningen till förordning (EU) nr 1151/2012 i 1 § ändras så att lagen i stället kompletterar förordning (EU) 2024/1143. Vidare bör 2 § 3–4 utgå då lagen inte längre kompletterar förordningarna (EU) nr 1306/2013 och (EU) nr 251/2014¹². Förordning (EU) nr 1306/2013 har upphävts genom förordning (EU) 2021/2116¹³. De tidigare artiklarna i förordning (EU) nr 1306/2013 som rörde kontroll av skyddade beteckningar på vin överfördes inte till förordning (EU) 2021/2116, utan till förordning (EU) 2021/2117¹⁴ och återfinns numera i artikel 116 a i förordning (EU) nr 1308/2013. Därmed bör hänvisningen till förordning (EU) nr 1306/2013 utgå och inte ersättas med en hänvisning till den förordning som upphävde den. Kontrollreglerna som förordning (EU) nr 1306/2013 hänvisade till finns alltså numera i förordning (EU) nr 1308/2013 som lagen också kompletterar. Vidare omfattar förordning (EU) 2024/1143 även skydd av geografiska beteckningar på aromatiserade viner. Artikel 210.3 i förordning (EU) 2021/2117 som ändrade artikel

---

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 av den 26 februari om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91.

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2116 av den 2 december 2021 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitik och om upphävande av förordning (EU) nr 1306/2013.

¹⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2117 av den 2 december 2021 om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och (EU) nr 228/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden.

16 a i förordning (EU) nr 1151/2012 innebar att reglerna om geografiska beteckningar för aromatiserade viner överfördes från förordning (EU) nr 251/2014 till förordning (EU) nr 1151/2012, vilken numera ersatts av förordning (EU) 2024/1143.

Av 10 a § i lagen framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet. I syfte att tydliggöra vilka producenter eller andra som omfattas bör 10 a § i lagen ändras så att den som är skyldig att lämna uppgifter om sin verksamhet är den som omfattas av definitionen av en aktör i artikel 2.1 e i förordning (EU) 2024/1143. Enligt den nya förordningen är en aktör den som bedriver verksamhet som omfattas av en eller flera delar av produktspecifikationen, vilket är en tydligare avgränsning rörande vilka som omfattas av förordningen. Det innebär att aktörer i de led som en produktspecifikation omfattar ska lämna uppgifter, så som att anmäla sig till sin kontrollmyndighet, och vara föremål för kontroll av överensstämmelsen med produktspecifikationen. Även om det av artiklarna 39 och 72.4 i den nya förordningen (EU) 2024/1143, till skillnad från regleringen i den gamla förordningen, nu framgår att en aktör ska anmäla sig till sin kontrollmyndighet så ser Livsmedelsverket ett fortsatt behov av att kunna föreskriva om var, när och hur en sådan anmälan ska göras.

Som redogjorts för ovan finns behov av ytterligare bemyndiganden att meddela föreskrifter om nationellt invändningsförfarande, producentgrupper och erkända producentgrupper. Det föreslås att det i lagen införs tre nya paragrafer, 10 b–10 d §§, innehållande att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om invändningsförfarandet i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i förordning (EU) 2024/1143, om producentgrupper enligt artiklarna 32.1–3 och 55.2 i förordning (EU) 2024/1143 och om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i förordning (EU) 2024/1143. Vidare föreslås att mellanrubriken ”Föreskrifter om uppgiftslämnande” närmast före 10 a § ska utgå så att alla bemyndiganden omfattas av en gemensam mellanrubrik ”Föreskrifter om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet”.

6.5 Förslaget till ändring i lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Den nya förordningen föranleder att hänvisningen till förordning (EU) nr 1151/2012 i 1 § 2 lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel behöver ändras så att lagen i stället kompletterar förordning (EU) 2024/1143. Det innebär i sin tur att bestämmelserna i varumärkeslagen (2010:1877) om skadestånd och andra civilrättsliga sanktioner görs tillämpliga vid intrång i den rätt till en beteckning som följer av förordning (EU) 2024/1143. Det bör även anges att hänvisningen i likhet med tidigare avser förordningen i den ursprungliga lydelsen. Eventuella ändringar skulle annars kunna innebära förändringar i den omfattning som åsyftades med lagen från början. Vidare bör, i 1 § 1 och 3 i lagen, hänvisningarna till förordningarna (EU) 2019/787 och (EU) nr 251/2014 utgå, eftersom

aktuella bestämmelser om geografiska beteckningar i dessa förordningar numera omfattas av förordning (EU) 2024/1143.

6.6 Förslaget till ändring i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Den nya förordningen föranleder att hänvisningar till EU-förordningar och bestämmelser i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel behöver ändras. Även rubriken på förordningen bör ändras. Vidare finns det som redogjorts för ovan ett behov av nya bemyndiganden för de rättigheter och skyldigheter som åligger medlemsstaten i den nya förordningen. Nedan följer en redogörelse för dessa ändringar.

Rubriken på förordningen föreslås ändras, med samma motivering som redogjorts för ovan avseende ändring av rubriken på lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Förslaget till den nya rubriken är ”Förordning om kontroll av beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel”. Ordet skyddade bör alltså utgå. Till följd av ändring i författningsrubrikerna behöver även 1, 3, 4, 11, 14 och 15 §§ ändras, eftersom de hänvisar till lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

Vidare behöver följande hänvisningar i förordningen ändras. Av 2 § första stycket i förordningen framgår att Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samt ansökningar om ändring av produktspecifikation för och avregistrering av sådana produkter. Begreppet skyddade beteckningar föreslås ändras till den nya förordningens begrepp geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Vidare behöver hänvisningen i andra stycket ändras till att omfatta bilagorna I–III till förordning (EU) 2024/1143. Även bilagehänvisningen i 6 § behöver ändras till att omfatta bilagorna I–III till förordning (EU) 2024/1143.

Av 2 c § följer att Livsmedelsverket, i enlighet med bestämmelser i förordning (EU) 2019/787, har i uppgift att för spritdrycker hålla och kontinuerligt uppdatera en förteckning över aktörer som bedriver verksamhet enligt produktspecifikationen. Bestämmelsen som bemyndigandet grundar sig på har genom förordning (EU) 2024/1143 upphävts och ersatts av artiklarna 39 och 72.4 i förordning (EU) 2024/1143 för geografiska beteckningar på spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och av artikel 116 a i förordning (EU) nr 1308/2012 för geografiska beteckningar på vin. Skyldigheten att föra en sådan förteckning omfattar genom den nya förordningen alltså även jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, och vin. Vidare framgår av artikel 45 i förordning (EU) 2024/1143 för geografiska beteckningar och i artikel 77 för garanterade traditionella specialiteter, att medlemsstaten är skyldig att för aktörer tillhandahålla antingen ett intyg eller ett utdrag ur förteckningen över aktörer som visar aktörens efterlevnad av produktspecifikationen. Mot bakgrund härav föreslås att utpekandet av Livsmedelsverket som ansvarig myndighet för denna uppgift ändras i enlighet med aktuella artiklar i den nya förordningen och utökas till att även omfatta uppgifter om intyg och utdrag. Livsmedelsverket bör pekas ut för att tydliggöra att det inte är

kommunerna eller länsstyrelserna som ansvarar för att upprätta någon sådan samlad förteckning. Livsmedelsverket har redan idag låtit förteckna alla tillverkare av skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och publicerar dessa aktörer på myndighetens webbplats. Underlaget för förteckningen skickas som en anmälan från kontrollmyndigheterna via e-blankett och läggs manuellt upp på slv.se. Det finns dock idag inte någon möjlighet för aktörer att med rådande teknisk lösning erhålla ett intyg eller utdrag ur denna förteckning, så som förordningen kräver, eller ett tydligt ansvar för Livsmedelsverket att hålla förteckningen aktuell och uppdaterad.

Av 10 § 3 i förordningen framgår att Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om skyldighet för den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet. I syfte att tydliggöra vilka producenter eller andra som omfattas bör 10 § 3 i förordningen ändras, i likhet med föreslagen ändring i lagen, så att den som är skyldig att lämna uppgifter om sin verksamhet är den som omfattas av definitionen av en aktör i artikel 2.1 e i förordning (EU) 2024/1143. Enligt den nya förordningen är en aktör den som bedriver verksamhet som omfattas av en eller flera delar av produktspecifikationen, vilket är en tydligare avgränsning rörande vilka som omfattas av förordningen. Det innebär att aktörer i de led som en produktspecifikation omfattar ska lämna uppgifter, så som att anmäla sig till sin kontrollmyndighet, och vara föremål för kontroll av överensstämmelsen med produktspecifikationen.

Som redogjorts för ovan finns behov av ytterligare bemyndiganden att meddela föreskrifter om nationellt invändningsförfarande, producentgrupper och erkända producentgrupper. Det föreslås därför att det i förordningen införs tre nya paragrafer, 10 a–10 c §§, innehållande att Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om invändningsförfarandet i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i förordning (EU) 2024/1143, om producentgrupper enligt artiklarna 32.1–3 och 55.2 i förordning (EU) 2024/1143 och om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i förordning (EU) 2024/1143.

6.7 Nya regler som inte innebär författningsändringar

Den nya förordningen innehåller även nya regler som Livsmedelsverket inte bedömer föranleder några författningsändringar. Upplysningsvis följer nedan en redogörelse för ett urval av dessa regler.

Geografiska beteckningar ska klassificeras i enlighet med den så kallade kombinerade nomenklaturen med två, fyra, sex eller, om en medlemsstat så beslutar, åtta siffror. Dessa uppgifter används särskilt av tullmyndigheterna för registrerings-, statistik- och redovisningsändmål. Enligt Tullverket är detta en process som sker i samarbete mellan medlemsstaterna och ändring av klassificeringen sker genom röstningsförfarande i EU. Detta föranleder alltså inte något behov av bemyndigande för Livsmedelsverket eller någon annan lag- eller förordningsändring.

Vidare anges i förordning (EU) 2024/1143 att myndigheterna i en medlemsstat eller ett tredjeland, eller en fysisk eller juridisk person som är etablerad eller bosatt i ett tredjeland, får lämna in ett meddelande med synpunkter till kommissionen inom tre månader från dagen för offentliggörande av

det sammanfattande dokumentet och hänvisningen till den produktspecifikation som offentliggjorts i enlighet med artikel 15.4. Livsmedelsverket bedömer inte att detta föranleder något ytterligare bemyndigande eftersom artikeln formulerats så att den avser vilken myndighet eller juridisk person som helst och gäller direkt.

Artiklarna 26.2, 35 och 42 i förordning (EU) 2024/1143 handlar om skydd av geografiska beteckningar i domännamn. Registreringsenheterna för nationella toppdomäner som är registrerade i EU ska se till att registrerade geografiska beteckningar erkänns som en rättighet i förfaranden för alternativ tvistlösning. I Sverige ansvarar Internetstiftelsen för de svenska toppdomänerna. Det är WIPO¹⁵ som administrerar alternativ tvistlösning. Detta innebär att Livsmedelsverket inte ser behov av något bemyndigande för att Sverige ska uppfylla den nya förordningens krav på förstärkt skydd av domännamn. Denna uppgift omfattas av Internetstiftelsens ansvarsområde.

Kontroll av användningen av geografiska beteckningar på marknaden inbegriper även e-handel/onlineförsäljning. Vad gäller skyldigheter för leverantörer på marknadsplatser online framgår av artikel 43 att överträdelser mot skyddet för de geografiska beteckningarna i vissa fall ska anses vara olagligt innehåll i enlighet med artikel 3 h i förordning (EU) 2022/2065. Förordning (EU) 2022/2065 behöver kompletteras med nationella bestämmelser och en proposition har nyligen beslutats av regeringen, se prop. 2023/24:160, Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster. Livsmedelsverket har därför inom ramen för detta uppdrag inte utrett denna fråga ytterligare.

---

¹⁵ World Intellectual Property Organization.

7. Konsekvensanalys

7.1 Det aktuella problemet och vilken ändring som eftersträvas

En ny förordning om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter började tillämpas den 13 maj 2024; förordning (EU) 2024/1143. Förordningen ersätter förordning (EU) nr 1151/2012 och tar även in motsvarande regler om skydd för geografiska beteckningar på vin och spritdrycker. Syftet med den nya förordningen är att skapa ett enhetligt skydd för geografiska beteckningar samt att upprätta ett system för skydd av garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp. Den nya förordningen stärker och förbättrar det befintliga systemet, bland annat genom ett gemensamt registreringsförfarande för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, vin och spritdrycker. Vidare ökas skyddet för geografiska beteckningar som ingrediens i bearbetade produkter och vid försäljning via e-handel/onlineförsäljning. Den nya förordningen omfattar även skydd av geografiska beteckningar i domännamn.

Förordningen syftar till att synliggöra de skyddade produkternas bidrag till ökad hållbarhet, genom att möjliggöra för producenter att lyfta fram och kommunicera åtgärder inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Vidare stärks producentgruppernas roll och ett frivilligt system med erkända producentgrupper för geografiska beteckningar får inrättas av medlemsstaten.

Målsättningen med denna rapport är att utreda och överväga behovet av lag- och förordningsändringar till följd av den nya förordningen. I det fall det finns frivilliga bestämmelser ska Livsmedelsverket även belysa för- och nackdelar med ett eventuellt införande och beskriva hur bestämmelserna bäst skulle kunna tillämpas i Sverige med grund i rådande nationella förhållanden.

7.2 Alternativa lösningar

Livsmedelsverket konstaterar att den nya förordningen till stora delar är mycket lik de förordningar som fram tills nu reglerat ansökningsförfaranden och kontroll av skyddade ursprungs-beteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter på jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, vin och spritprodukter. Den nya förordningen medför ett flertal ändringar av hänvisningar till EU-rättsakter. Alternativa lösningar till att inte ändra dessa hänvisningar i nationella författningar redovisas inte.

7.2.1 Harmonisering av begrepp

Livsmedelsverket ser behov av att ändra författningsrubrikerna på lagen och förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel så att de bättre överensstämmer med den nya förordningens begrepps-användning och den terminologi som används inom unionsrätten. Livsmedelsverket bedömer att det ur ett långsiktigt perspektiv är bättre att använda den unionsrättsliga terminologin. Begreppet skyddade beteckningar, som använts i Sverige som ett samlingsbegrepp för

de beteckningar som förordningen omfattar, bör av denna anledning inte längre användas även om det är invant i Sverige. Även om en ändring kan innebära att Livsmedelsverket kommer att behöva uppdatera den information som ges idag via olika kanaler, exempelvis på webbplatsen, så innebär en enhetlig begreppsanvändning inom EU en ökad tydlighet. Livsmedelsverket noterar att det kan vara svårt att hålla isär att begreppet geografiska beteckningar omfattar såväl skyddade ursprungsbeteckningar som skyddade geografiska beteckningar, men detta är en fråga som kan lösas genom myndighetens kommunikation. Om författningsrubrikerna och begreppsanvändningen inte ändras i enlighet med förslaget så blir följden att Sverige inte kommer att ha en EU-harmoniserad användning av de olika begreppen, vilket kan försvåra för företagen att förstå EU-lagstiftningen.

7.2.2 Bemyndigande om nationellt invändningsförfarande

Den nya förordningen medför en skyldighet för medlemsstaten att fastställa arrangemangen för invändningsförfarandet i det nationella skedet av ansökningsförfarandet för geografiska beteckningar. Eftersom något motsvarande krav inte fanns i de tidigare förordningarna om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter finns inget bemyndigande för Livsmedelsverket som omfattar medlemsstatens skyldighet enligt den nya förordningen. Det finns dock fördelar med att förtydliga ramarna för invändningsförfarandet på nationell nivå. Livsmedelsverket anser att en närmare reglering av till exempel vilka kriterier en invändning behöver uppfylla för att tas upp till prövning och hur processen ser ut skulle bidra till ökad transparens och förutsebarhet för såväl ansökande producentgrupp som eventuella invändare. Livsmedelsverket föreslås därför få bemyndigande att meddela föreskrifter om invändningsförfarandet i enlighet med detta.

En alternativ lösning för att uppfylla förordningens krav på medlemsstaten skulle vara om uppgiften kan tolkas redan omfattas av det övergripande utpekandet som Livsmedelsverket har enligt 2 § lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Av 2 § följer att Livsmedelsverket är den myndighet som ska ta emot och handlägga ansökningar om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Något ytterligare bemyndigande skulle i sådant fall inte behövas. Livsmedelsverket har dock bedömt att det är mycket tveksamt att ett nationellt invändningsförfarande kan anses rymmas inom nuvarande bemyndigande. Att bemyndiganden är tydliga är till fördel för alla berörda.

Att inte införa ett bemyndigande för den nya skyldigheten som åläggs medlemsstaten skulle innebära att Sverige i förlängningen inte uppfyller förordningens krav på att en medlemsstat ska ha fastställda arrangemang för det nationella invändningsförfarandet och att det nationella invändningsförfarandet inte upplevs som förutsebart och tydligt för ansökande producentgrupper och eventuella invändare.

7.2.3 Bemyndigande om producentgrupper

I förordningen ges också möjlighet för medlemsstaten att föreskriva om hur producentgrupper kan vara sammansatta och organiserade och att besluta om begränsning av medlemskapet till vissa produktkategorier. Medlemsstaten ges även möjlighet att besluta om att producentgruppens medlemmar kan ha en bredare sammansättning och att föreskriva om ytterligare regler om

organisation, stadgar och funktionssätt. Denna möjlighet ser Livsmedelsverket som positiv för att stärka producentgruppens roll, och föreslår därför att Livsmedelsverket får bemyndigande att meddela föreskrifter i enlighet med detta. Genom att möjliggöra att en producentgrupp till exempel kan bestå av en större bredd av olika aktörer med gemensamt intresse för en produkt med geografisk beteckning eller garanterad traditionell specialitet skapas fler möjligheter att nå den potential som dessa kvalitetsprodukter kan bidra med inom lokal utveckling, matturism, besöksnäring och export. Förtydligande föreskrifter om producentgrupper kan också bidra till en ökad förutsebarhet för ansökande producentgrupper vid ansökan om registrering. Problem och risker med att ansökningar kan komma att avvisas på grund av att en ansökande producentgrupp inte uppfyller förordningens krav skulle därmed också kunna minska.

Alternativet till detta bemyndigande, det vill säga att något bemyndigande inte införs, innebär att föreskrifter inte kan meddelas rörande producentgrupper, vilket i sin tur leder till att möjligheten att bidra till att förtydliga och stärka producentgrupperna inte kommer att kunna nyttjas i Sverige.

7.2.4 Bemyndigande om erkända producentgrupper

Som ett led i att ytterligare stärka producentgruppernas roll i att bidra till en god förvaltning och ett starkt skydd av de geografiska beteckningarna ger förordningen möjlighet för medlemsstaten att inrätta ett frivilligt system med erkända producentgrupper. Mot bakgrund av att huvudandelen av producentgrupperna i Sverige som idag producerar produkter med geografiska beteckningar är förhållandevis små anser Livsmedelsverket att det i nuläget är för tidigt att införa ett system med erkända producentgrupper. Livsmedelsverket ser dock en nytta med att ett bemyndigande ges för att ha möjlighet att kunna införa systemet om det efterfrågas framöver. Ett sådant system bedöms bidra till att underlätta för företagen, samtidigt som en erkänd producentgrupp kan behöva ha en viss omfattning av aktörer för att kunna bära det ansvar och den roll en erkänd producentgrupp förväntas axla.

En alternativ lösning är att ett bemyndigande för detta ges vid ett senare tillfälle, men det skulle kunna medföra en betydligt längre startsträcka och innebära att företagen inte lika snabbt får ta del av det stöd som systemet med erkända producentgrupper kan utgöra.

Att inte införa ett bemyndigande om att meddela föreskrifter om erkända producentgrupper leder i sig till att detta system inte kommer att kunna nyttjas i Sverige, vilket kan missgynna svenska producentgrupper gentemot producentgrupper i andra medlemsstater där systemet införts.

7.2.5 Förteckning över aktörer

Den nya förordningen medför en skyldighet för medlemsstaten att tillhandahålla antingen ett intyg eller ett utdrag ur en förteckning över godkända aktörer som bedriver verksamhet som omfattas av en eller flera skyldigheter enligt produktspecifikation för en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet. Livsmedelsverket föreslås som ansvarig myndighet för denna uppgift, liksom att ansvara för att upprätthålla och uppdatera den förteckning som ligger till grund för dessa intyg eller

utdrag, eftersom det omfattas av det ansvarsområde som myndigheten har idag. Livsmedelsverket publicerar redan idag alla svenska tillverkare av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter på myndighetens webbplats. Livsmedelsverket presenterar därför inte någon alternativ lösning avseende behörig myndighet för denna uppgift.

7.2.6 Finansiering av tillhandahållande av förteckning över aktörer

Det är viktigt att notera att den nya förordningens skyldighet för medlemsstaten att föra en förteckning över aktörer och tillhandahålla dokumentation som ska intyga att aktörens verksamhet uppfyller produktspecifikationens kriterier innebär nya uppgifter för Livsmedelsverket. Livsmedelsverket har nuläget inte kunnat uppskatta de kostnader som dessa uppgifter medför, se avsnitt 7.6.2. Behovet av att utveckla ett system för denna förteckning räknas dock inte bli så stort inledningsvis då aktörerna i Sverige än så länge är få. Livsmedelsverket behöver framöver göra en fördjupad analys för att kunna återkomma med en uppskattad kostnad och hur uppgiften bör finansieras.

7.3 Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd

Den nya förordningen innebär inga större ändringar i sak när det gäller reglerna för den administrativa processen med ansökningar om registrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter eller regler kopplade till kontrollen av dessa. Den nya förordningen medför dock ett flertal ändringar av hänvisningar till EU-rättsakter. Om nationella författningar inte ändras i enlighet med redovisade förslag så kommer felaktiga hänvisningar finnas i dessa författningar. I redovisningen ovan föreslår även bemyndiganden för Livsmedelsverket att meddela föreskrifter om nationellt invändningsförfarande, producentgrupper och erkända producentgrupper samt nya uppgifter avseende förteckning över aktörer. Om Livsmedelsverket inte ges dessa bemyndiganden och uppgifter så kommer Sverige inte att uppfylla förordningens alla krav på medlemsstaten. Därtill riskerar svenska producenter av produkter med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter att inte få ta del av de fördelar som förordningen ger möjlighet till.

7.4 Vilka som berörs av regleringen

De som berörs av regleringen är befintliga och potentiella producentgrupper och företagare som har ett intresse av att ansöka om registrering av geografiska beteckningar eller garanterade traditionella specialiteter enligt förordning (EU) 2024/1143. Aktörer som idag omfattas av produktspecifikationen för registrerade produkter med geografisk beteckning eller som är garanterade traditionella specialiteter berörs också av den nya förordningen. I viss mån berörs även behöriga kontrollmyndigheter med ansvar för kontrollen av verksamheten hos företag som producerar livsmedel med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Livsmedelsverket berörs i de delar som innebär utökade bemyndiganden och nya skyldigheter enligt vad som angivits ovan.

7.6 Kostnadsmässiga konsekvenser

7.6.1 Kostnadsmässiga konsekvenser för företagen

Livsmedelsverket bedömer att de föreslagna anpassningarna av nationella författningar inte innebär några kostnadsmässiga förändringar för företagen annat än marginellt. Bedömningen är att tillämpningen av den nya förordningen inte kommer leda till ökade kostnader eller något betydande merarbete för företagen eller producentgrupperna, jämfört med tidigare gällande regler för livsmedel, vin och spritdrycker.

De avgifter som får tas ut vid ansökningsprocessen eller vid kontroll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter kommer inte påverkas av den ändrade förordningen. Genom den nya förordningen kommer dock handläggningsavgift för ansökan om registrering för geografiska beteckningar för vin och spritdrycker att kunna tas ut, vilket inte var möjligt genom tidigare gällande förordning. Det innebär ökade kostnader för dessa producentkategorier, men innebär en likvärdig hantering jämfört med ansökningsprocessen för livsmedelsprodukter, som sedan den 1 juni 2021 omfattas av en handläggningsavgift. Enligt Livsmedelsverkets tidigare bedömningar omfattar handläggningstiden för en ansökan om registrering av en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet mellan 75 till 100 arbetstimmar, vilket ska täckas av en grundavgift och en löpande timavgift. Om avgiften inte tas ut innebär det att anslag måste användas för att finansiera handläggningen, vilken kan medföra att annan verksamhet skulle kunna bli underfinansierad och att företagare hanteras olika beroende på vilken ansökan som är aktuell. Värt att notera är att Livsmedelsverket inte har fått in några nya ansökningar sedan avgiften infördes 2021.

Den utökade möjligheten för medlemsstaten att förtydliga rollen för producentgrupper, som beskrivits tidigare, bedöms inte påverka aktörernas kostnader i någon nämnvärd omfattning. De uppgifter som producentgrupper frivilligt får utföra för att säkerställa skydd av den geografiska beteckningen eller av immateriella rättigheter kopplat till den, eller för att få den geografiska beteckningen att fungera bättre när det gäller miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet bedöms motsvara arbete som dessa aktörer till viss del redan genomför idag. Dessa aktiviteter bör kunna rymmas inom enskilda företags säljfrämjande arbete. Genom att samverka med andra producentgrupper kan samordningsvinster bidra till kvalitet och kostnadseffektivitet i syftet att sprida kännedom, kunskap och förståelse hos konsumenterna om geografiska beteckningar. Förhoppningsvis kommer fler och fler konsumenter med åren att lära känna systemet med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och förstå vad märkningarna innebär, så att aktörernas insatser ger återklang i ökad försäljning och ekonomisk utveckling för landsbygden. I takt med att konsumenter får upp ögonen för detta kommer incitamenten öka även för fler företag att välja att ansöka om att registrera skydd för sina kvalitetsprodukter.

7.6.2 Kostnadsmässiga konsekvenser för stat, kommun och regioner

Livsmedelsverket bedömer att de föreslagna anpassningarna av lagstiftningen inte kommer medföra några kostnadsmässiga förändringar för kommuner och regioner.

Den nya förordningen inför en skyldighet för medlemsstaten att föra en förteckning över aktörer och tillhandahålla dokumentation som ska intyga att aktörens verksamhet uppfyller produktspecifikationens kriterier. Detta är en ny uppgift som kommer att medföra ökade kostnader. Inom ramen för denna skyldighet ingår att medlemsstaten ska upprätta och kontinuerligt uppdatera en förteckning över alla aktörer. Ett system som på en aktörs begäran kan erbjuda utdrag ur en aktuell förteckning online finns inte idag. Denna lösning måste alltså tillskapas och kommer medföra utvecklingskostnader initialt, och vissa underhållskostnader framöver. Kostnaderna blir beroende av vilken lösning som Livsmedelsverket väljer och denna utredning har av tidsskäl inte utrett frågan djupare. Då kommissionens kompletterande rättsakter inte heller har beslutats är det inte helt tydligt exakt vilka krav som kommer att ställas på detta system, varför det i nuläget inte går att bedöma framtida kostnader med systemet.

7.7 Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

De förslag på författningsändringar som lämnas avser anpassningar av nationell lagstiftning till den nya förordningen. Förslagen bedöms vara i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU och inte gå utöver de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.

7.8 Tidpunkten för ikraftträdande samt informationsinsatser

Den nya förordningen tillämpas från den 13 maj 2024, med undantag för vissa artiklar med senare tillämpningsdag. Livsmedelsverkets förslag innebär inte någon större ändring i sak i förhållande till tidigare regler, varför påverkan på producentgrupper eller företag som berörs bedöms vara mycket liten. Det finns därför inte något särskilt behov av specifika informationsinsatser med anledning av de författningsändringar som Livsmedelsverket har föreslagit.

I samband med att föreslagna författningsändringar träder i kraft avser Livsmedelsverket att informera om ändringarna på myndighetens webbplats samt via andra relevanta informationskanaler, exempelvis företags- och kontrollnyheter. Livsmedelsverket kommer även att uppdatera relevanta informationstexter på Livsmedelsverkets webbplats och i Kontrollwiki, det vill säga Livsmedelsverkets webbplats med fördjupad information som främst vänder sig till företag och kontrollmyndigheter. Ett exempel är information om de regler som gäller vid användning av en ingrediens som omfattas av en geografisk beteckning och om anmälningskravet till en erkänd producentgrupp då en sådan ingrediens används i färdigförpackade produkter. Dessa regler innebär till exempel att den som vill tillverka chips med en ingrediens som har en geografisk beteckning ska kontakta den erkända producentgruppen, om en sådan finns etablerad. Ett annat exempel är den nya

regeln, som ska tillämpas från och med den 14 maj 2026, att producentens eller aktörens namn ska anges i märkningen i samma synfält som den geografiska beteckningen. Likaså är det viktigt att informera om möjligheten för aktörer att från och med den 1 januari 2025 erhålla ett intyg eller utdrag ur förteckningen över godkända aktörer.

7.9 Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

De föreslagna författningsändringarna bedöms inte föranleda ytterligare tidsåtgång eller ökade administrativa kostnader för de företag som har eller som väntas vilja omfattas av skyddet.

7.10 Miljö och jämställdhet

De författningsändringar som föreslås har inte någon påverkan på vare sig miljö eller jämställdhet.

Den nya förordningen innebär inte heller någon förändrad påverkan på frågor rörande jämställdhet.

Den nya förordningen har dock i sig ett ökat fokus på hållbarhetsfrågor och innebär ökade möjligheter för producenter av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter att synliggöra sina insatser och bidrag till omställningen till ett hållbart livsmedelssystem, miljö- och jämställdhetsaspekter inkluderade.